

T.C.
SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU

2024 YILI

SAYIŞTAY DENETİM RAPORU

Eylül 2025

Tel : 90 (312) 295 30 00
Fax : 90 (312) 295 48 00

www.sayistay.gov.tr
sayistay@sayistay.gov.tr

İnönü Bulvarı No: 45
06520 Balgat-Çankaya/ANKARA

İÇİNDEKİLER

1. KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ	1
2. KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU	6
3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU	6
4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI	7
5. İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	7
6. DENETİM GÖRÜŞÜ	11
7. DENETİM BULGULARI	11

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1: Bütçe Giderleri ve Ödenekler Tablosu	4
Tablo 2: Bütçe Gelirleri Gerçekleşme Tablosu	5

KISALTMALAR

IPA	Avrupa Birliği Katılım Öncesi Mali Yardım Aracı
KDV	Katma Değer Vergisi
SGK	Sosyal Güvenlik Kurumu
TL	Türk Lirası
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu
UNICEF	Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu

BULGU LİSTESİ

A. Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular

Herhangi bir denetim bulgusu tespit edilmemiştir.

B. Diğer Bulgular

1. İzmir Bölge Müdürlüğü Hizmet Binası Güçlendirme ve Onarım İhalesinde Hatalı Uygulamalar Olması
2. Proje Karşılığı Aktarılan Hibelerin Kullanılmasında Hatalı Uygulamaların Olması
3. Toplu Taşıma Kartı Verilmesi Uygulamasında Düzenleme Yapılması Gerekliliği
4. Şoförlü Araç Kiralama İhalesinde Hatalı Uygulamaların Olması
5. Bina Değerine Katılan Arsalar İçin Amortisman Kayıtlarının Yapılmaması

1. KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ

1.1. Mevzuat ve Görevler

5429 sayılı Türkiye İstatistik Kanunu, 18.11.2005 tarihli Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. 02.07.2018 tarih ve 703 sayılı Anayasada Yapılan Değişikliklere Uyum Sağlanması Amacıyla Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname’nin 99’uncu maddesiyle 5429 sayılı Türkiye İstatistik Kanunu’nun bazı maddeleri değiştirilmiş, bazıları yürürlükten kaldırılmış olup yeniden düzenlenen maddelerine 15.07.2018 tarihli ve 30479 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 4 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi’nin 42’nci bölümünde yer verilmiştir. 30.06.2021 tarihli ve 31527 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 76 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile 4 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi’nin Türkiye İstatistik Kurumuna (TÜİK) ilişkin bölümünde değişiklik yapılarak, Kurum kamu tüzel kişiliğini haiz, özel bütçeli ve Hazine ve Maliye Bakanlığı ile ilişkili bir kuruma dönüştürülmüştür. 28.07.2021 tarih ve 31551 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 7333 sayılı Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile TÜİK, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu’na ekli (I) sayılı cetveldен çıkarılarak, (II) sayılı Özel Bütçeli İdareler bölümüne eklenmiştir.

TÜİK, resmî istatistiklerin üretimine ve organizasyonuna ilişkin temel ilke ve standartları belirleyen, ülkenin ihtiyaç duyduğu alanlarda resmî istatistikleri derleme, değerlendirme, analiz etme, yayımlama, resmî istatistik sonuçlarının bilimsel ve teknik açıklamalarını yapma faaliyetlerini gerçekleştiren bilimsel ve teknik özerkliğe sahip bir kurumdur.

4 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi’nin 600’üncü maddesinde TÜİK’in görev ve yetkileri aşağıdaki şekilde sayılmıştır:

- a) 5429 sayılı Kanunda belirtilen Programı hazırlamak.
- b) Program ile belirlenen istatistikî faaliyetlerin yürütülmesini organize etmek ve uygulanmasını sağlamak.
- c) Resmî istatistiklerin üretimi sırasında kullanılacak istatistikî yöntemleri, tanımları, sınıflamaları ve standartları, ulusal ve uluslararası normlara uygun olarak belirlemek.

ç) Ülkenin ekonomi, sosyal, demografi, kültür, çevre, bilim ve teknoloji alanları ile gerekli görülen diğer alanlardaki istatistiklerini derlemek, değerlendirmek, analiz etmek ve yayımlamak.

d) Resmî istatistik sonuçlarının bilimsel ve teknik açıklamalarını yapmak.

e) İstatistik alanındaki bilimsel araştırma teknikleri ile istatistikî yöntem ve bilgi teknolojilerine ilişkin gelişmeleri takip etmek ve bunların uygulanması için gerekli önlemleri almak.

f) İstatistik alanındaki ulusal ve uluslararası öncelikleri dikkate alarak istatistikî veri ihtiyacı duyulan alanları ve veri derleme yöntemlerini ilgili kurum ve kuruluşlarla işbirliği içinde belirlemek.

g) Programın kurum ve kuruluşlara verdiği resmî istatistik görevlerinin yerine getirilmesini izlemek, bu kurumlarca üretilen istatistiklerin uluslararası standartlara uygunluğunu incelemek, kalite kontrolünü yapmak ve bu konularda teknik destek ve koordinasyonu sağlamak.

ğ) Kalkınma planları, Cumhurbaşkanınca belirlenen program ve politikalar, ilgili mevzuat ve benimsediği temel ilkeler çerçevesinde, Kurumun orta ve uzun vadeli strateji ve politika çalışmalarını yürütmek; Kurumun stratejik plânlarına, yıllık amaç ve hedeflerine bağlı olarak teşkilât yapısını, hizmet kalite standartlarını, yönetim hizmet ve süreçlerini sürekli geliştirici tedbirler almak.

h) Programın uygulanmasına ilişkin Yıllık İzleme Raporlarını hazırlamak.

ı) İstatistikî bilgilerin saklanması, kullanıcıya sunulmasını, bu alanlara ilişkin sistemlerin geliştirilmesini ve bu amaçla ulusal ve uluslararası bir bilgi ağı ve bilgi akış sisteminin oluşturulmasını koordine etmek.

i) 5429 sayılı Kanunda belirtilen ulusal kayıt sistemlerinin oluşturulmasında standartları tanımlamak, uygulamak ve kurumlararası koordinasyon ile uygulanmasını sağlamak.

j) Uluslararası düzeyde karşılaştırmalar yapmak amacıyla diğer ülkelere veya ülke gruplarına ait göstergeleri takip etmek, değerlendirmek ve gerekli durumlarda yayımlamak.

k) İhtiyaç duyulan alanlarda veri üretilmesi, teknik kapasitenin geliştirilmesi ve güçlendirilmesi amacıyla, ulusal ve uluslararası kurum ve kuruluşlarla işbirliği içinde araştırma

ve teknik yardım projeleri hazırlamak, geliştirmek ve yürütmek.

l) İstatistikle ilgili konularda diğerk ölkelerle ve uluslararası kuruluşlarla işbirliğini sağlamak ve uluslararası toplantılar düzenlemek.

m) Kanunlarla ve Cumhurbaşkanlığı kararnameleriyle verilen diğerk görevleri yerine getirmek.

1.2. Teşkilat Yapısı ve İnsan Kaynakları

Bilimsel ve teknik özerkliğe sahip bir kurum olan TÜİK'in merkezi Ankara'dadır. 4 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 602'nci maddesine göre TÜİK, merkez ve taşra teşkilâtından meydana gelmektedir. Merkez teşkilâtı, hizmet birimlerinden oluşmaktadır. Aynı Kararnamenin "Hizmet birimleri" başlıklı 604'üncü maddesinde daire başkanlıklarının isim, görev ve yetkilerinin yönetmelikle belirleneceğı düzenlenmiş olup, 07.05.2020 tarih ve 31120 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığı Hizmet Birimlerinin Kuruluş, Görev ve Yetkilerine Dair Yönetmelik ile de daire başkanlıkları belirlenmiştir. Merkez Teşkilâtı; Kurumun görev alanıyla ilgili hizmetlerinden sorumlu 19 daire başkanlığından oluşan ana hizmet birimleri ile 4 daire başkanlığı (Strateji Geliştirme, Personel, Destek Hizmetleri, Hukuk Hizmetleri Daire Başkanlıkları), Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliği ve Teftiş Başkanlığından müteşekkil danışma ve yardımcı hizmet birimlerinden oluşmaktadır.

Taşra teşkilâtı ise, sorumluluk bölgesine ait verilerin derlenmesi, değerlendirilmesi, kalite kontrolü, analizi ve merkeze aktarımı ile bölgesel istatistiklerin alt yapısını oluşturmakla görevli olup İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflamasına göre 26 Bölge Müdürlüğü'nden oluşmaktadır. 76 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile değıştirilen 4 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 608'inci maddesinde bölge müdürlüklerinin merkezleri belirlenmiş ve bölge müdürlüklerine bağılleri belirlemeye ve değıştirmeye Kurum Başkanı yetkili kılınmıştır.

Merkez ve taşra teşkilâtındaki toplam personel sayısı 3896 olup, bu personelin %33'ü merkez, %67'si ise taşra teşkilatında istihdam edilmektedir. Kurum personelinin %91'i kadrolu, %2'si 4/B Sözleşmeli Personel , %7'si işçi ve sözleşmeli bilişim personelidir. Kadrolu olarak çalışan personel; TÜİK uzman ve uzman yardımcısı, istatistikçi, matematikçi, mühendis, ekonomist, sosyolog, programcı, mali hizmetler uzmanı ve uzman yardımcısı, iç denetçi ve

diğer kadrolar olarak istihdam edilmektedir.

1.3. Mali Yapı

2024 mali Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu ile Kuruma başlangıç ödeneği olarak 3.053.427.000,00 TL tahsis edilmiş olup, kuruma tahsis edilen tutar, özel bütçeli idareler ödeneğinin %0,35'ine tekâbül etmektedir. Yıl içerisinde başlangıç ödeneğine 644.195.522,00 TL ödenek eklenmiş, 241.321.424,00 TL ödenek düşülmüş olup toplam ödeneğin %93,63 'sı olan 3.236.300.277,17 TL'si harcanmıştır.

TÜİK tarafından, bütçeyle verilen ödenekler dışında, uluslararası antlaşmalar gereğince Avrupa Birliği Katılım Öncesi Mali Yardım Aracı (IPA) kapsamında 2024 yılında sağlanan fonlardan 376.079,57 Avro karşılığı 13.379.563,10 TL ve TL olarak aktarılan kaynaklardan 1.775.322,51 TL kaynak kullanılmıştır.

Yerli ve yabancı kurum, kuruluş ve kişilere yayın, bilgi, belge satışı ile bilgi işlem, dizgi, baskı, teknik danışmanlık, eğitim, proje ve araştırma hizmetlerini yerine getirmek üzere kurulan Döner Sermaye İşletmesi Müdürlüğü, 4 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 614'üncü maddesinde düzenlenmiştir. Döner Sermaye İşletmesi kaynağından TÜİK faaliyetleri için 2024 yılında 42.140.375,30 TL harcama yapılmıştır.

TÜİK'in 2024 yılı bütçe gerçekleştirmelerine ilişkin tabloları aşağıda yer almaktadır.

Tablo 1: Bütçe Giderleri ve Ödenekler Tablosu

Kod	Ödenek Türü	Bütçe Ödeneği (TL)	Eklenen/Tenkis Edilen Ödenek	Ödenek Toplamı (TL)	Yıl Sonu Gerçekleşme (TL)
01	Personel Giderleri	2.360.343.000,00	136.647.454,09	2.496.990.454,09	2.447.773.062,20
02	Sos.Güv. Kur. Dv. Primi Gid.	292.299.000,00	11.372.545,91	303.671.545,91	296.493.827,71
03	Mal ve Hizmet Alımları	240.166.000,00	53.118.098,00	293.284.098,00	270.847.255,05
05	Cari Transferler	9.569.000,00	103.430.000,00	112.999.000,00	112.099.557,90
06	Sermaye Giderleri	151.050.000,00	98.306.000,00	249.356.000,00	109.086.574,31
Toplam		3.053.427.000,00	402.874.098,00	3.456.301.098,00	3.236.300.277,17

Tablo 2: Bütçe Gelirleri Gerçekleşme Tablosu

Kod	Gelir Kalemleri	Bütçe Gerçekleşmesi (TL)
03	Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	12.288.799,79
04	Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirler	3.353.399.600,00
05	Diğer Gelirler	9.892.564,87
Toplam		3.375.580.964,66

2024 yılı bütçe gelir ve gider gerçekleştirmelerinin incelenmesi sonucunda; toplam 3.375.580.964,66 TL olan bütçe gelirinin %99,3'ünün analitik bütçe sınıflandırmasında "Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirler" kodu altında yer alan Hazine Yardımlarından oluştuğu, toplam 3.236.300.277,17 TL olan bütçe giderinin %84,8'inin SGK prim giderleri ile personel giderlerinden, %8,4'ünün mal ve hizmet alım giderlerinden oluştuğu görülmüştür.

2024 yılı Faaliyet Sonuçları Tablosunda yer alan gider ve gelir hesaplarının incelenmesi sonucunda ise; Kurumca yapılan 3.569.736.964,79 TL'lik giderin %76,8 'inin SGK prim giderleri ile personel giderlerinden, %7,4'ünün mal ve hizmet alım giderlerinden oluştuğu; 3.435.023.633,14 TL'lik gelirin %98,2'sinin alınan bağış ve yardımlar ile özel gelirlerden, %0,2'sinin ise diğer gelirlerden oluştuğu görülmüştür.

2024 yılına ilişkin yapılan enflasyon düzeltmesi işlemleri kapsamında toplam 531.543.519,36 TL Kurum mali tablolarına yansımıştır.

1.4. Muhasebe ve Raporlama Sistemi

30.06.2021 tarihli ve 76 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile 4 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin TÜİK'e ilişkin bölümünde değişiklik yapılarak özel bütçeli bir kuruma dönüştürülen TÜİK, 28.07.2021 tarih ve 7333 sayılı Kanun ile de 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'na ekli (I) sayılı cetvelden çıkarılarak, (II) sayılı Özel Bütçeli İdareler bölümüne eklenmiştir. 76 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile 4 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin TÜİK'e ilişkin bölümüne eklenen geçici 2'nci maddede, Kurumun muhasebe hizmetlerini, bu maddenin yayımı tarihinden itibaren 5 yılı geçmemek üzere Hazine ve Maliye Bakanlığının yürütmeye devam edeceği ifade edilmiştir. Özel bütçeli idarelerin muhasebe kayıt ve işlemlerinin Strateji Geliştirme Daire Başkanlığı tarafından yürütülmesi gerekmekte olup, geçiş süreci kapsamında muhasebe hizmetleri Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından yürütülmeye devam etmektedir.

Kamu İdaresi Hesaplarının Sayıştaya Verilmesi ve Muhasebe Birimleri ile Muhasebe Yetkililerinin Bildirilmesi Hakkında Usul ve Esaslar'ın 5'inci maddesi gereğince hesap dönemi

sonunda Sayıştaya gönderilmesi gereken defter, tablo ve belgelerden aşağıda yer alanlar denetime sunulmuş olup denetim bunlar ile Usul ve Esaslar'ın 8'inci maddesinde yer alan diğer belgeler dikkate alınarak yürütölüp sonuçlandırılmıştır.

- Birleştirilmiş veriler defteri,
- Geçici ve kesin mizan,
- Bilanço,
- Faaliyet sonuçları tablosu,
- Öz kaynak değişim tablosu,
- Bütçelenen ve gerçekleşen tutarların karşılaştırma tablosu,
- İdare taşınır mal yönetimi ayrıntılı hesap cetveli ile idare taşınır mal yönetimi hesabı icmal cetveli.

Denetim görüşü, kamu idaresinin tabi olduğu geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki temel mali tablolarından bilanço ve faaliyet sonuçları tablosuna verilmiştir.

2. KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU

Denetlenen kamu idaresinin yönetimi, tabi olduğu muhasebe standart ve ilkelerine uygun olarak hazırlanmış olan mali rapor ve tabloların doğru ve güvenilir bilgi içerecek şekilde zamanında Sayıştaya sunulmasından, bir bütün olarak sunulan bu mali tabloların kamu idaresinin faaliyet ve işlemlerinin sonucunu tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir olarak yansıtmasından ve ister hata isterse yolsuzluktan kaynaklansın bu mali rapor ve tabloların önemli hata veya yanlış beyanlar içermemesinden; kamu idaresinin gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğundan; mali yönetim ve iç kontrol sistemlerinin amacına uygun olarak oluşturulmasından, etkin olarak işletilmesinden ve izlenmesinden, mali tabloların dayanağını oluşturan bilgi ve belgelerin denetime hazır hale getirilmesinden ve sunulmasından sorumludur.

3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU

Sayıştay, denetimlerinin sonucunda hazırladığı raporlarla denetlenen kamu idarelerinin mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek, mali rapor ve tablolarının güvenilirliğine ve doğruluğuna ilişkin görüş bildirmek, gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmekle sorumludur.

4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI

Denetimlerin dayanağı; 6085 sayılı Sayıştay Kanunu, uluslararası denetim standartları, Sayıştay ikincil mevzuatı ve denetim rehberleridir.

Denetimler, kamu idaresinin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmek ve mali rapor ve tablolarının kamu idaresinin tüm faaliyet ve işlemlerinin sonucunu doğru ve güvenilir olarak yansıttığına ilişkin makul güvence elde etmek ve mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek amacıyla yürütülmüştür.

Kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile bunları oluşturan hesap ve işlemlerinin doğruluğu, güvenilirliği ve uygunluğuna ilişkin denetim kanıtı elde etmek üzere yürütülen denetimler; uygun denetim prosedürleri ve tekniklerinin uygulanması ile risk değerlendirmesi yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Risk değerlendirmesi sırasında, uygulanacak denetim prosedürlerinin tasarlanmasına esas olmak üzere, mali tabloların üretildiği mali yönetim ve iç kontrol sistemleri de değerlendirilmiştir.

Denetimin kapsamını, kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile gelir, gider ve mallarına ilişkin tüm mali faaliyet, karar ve işlemleri ve bunlara ilişkin kayıt, defter, bilgi, belge ve verileri (elektronik olanlar dâhil) ile mali yönetim ve iç kontrol sistemleri oluşturmaktadır.

5. İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Kontrol Ortamı

Kurum organizasyon yapısı içerisinde görev, yetki ve sorumluluklar ile yetki devri ve sınırları tam ve açık bir şekilde belirlenip yazılı hale getirilmiştir. Bu kapsamda, Yetki Devri ve İmza Yetkileri Yönergesi ile Merkez ve Taşra Teşkilatı Görev Tanımları Rehberi hazırlanarak uygulamaya konulmuştur. İdarede "Kamu Görevlileri Etik Davranış İlkeleri" ile ilgili eğitim ve bilgilendirme çalışmaları yapılmakta olup Kamu Görevlileri Etik Sözleşmesi tüm personel tarafından imzalanmıştır. Ek olarak, kurum personeline etik kurallar el kitapçığı dağıtılmış olmakla birlikte düzenli gönderilen e-postalar aracılığıyla etik ilkeler hatırlatılmaktadır.

Personelin işe alınması, yer değiştirmesi, görevde yükselmesi, yeterlilik-performans değerlendirmesi ile disiplin hükümlerine yönelik insan kaynakları politikası, "Türkiye İstatistik Kurumu Personeli Görevde Yükselme ve Unvan Değişikliği Yönetmeliği" çerçevesinde tam olarak belirlenmiş ve kurum çalışanlarına duyurulmuştur. Kurumdaki personel tarafından "Gizlilik Taahhüt Belgesi" imzalanmıştır. İdare tarafından görev ve yetkilerin açıkça

belirlenmesi amacıyla iş akış süreçleri hazırlanmış ve bir program aracılığıyla tüm personele duyurulmuştur.

Risklerin Değerlendirilmesi ve Kontrol Faaliyetleri

2024-2028 yıllarını kapsayan stratejik plan ve 2024 yılı performans programı içerik olarak mevzuata uygun şekilde hazırlanmış ve zamanında yayımlanmıştır. TÜİK 2024-2028 dönemi Stratejik Planı'nda, Kurum hedeflerini gerçekleştirmek amacıyla 4 amaç, 11 stratejik hedef belirlenmiştir. Stratejik Planda yer alan hedefler, 2024 yılı itibarıyla hazırlanan performans programında öncelikli hâle getirilmiş ve bunlara ilişkin performans hedefleri oluşturulmuştur.

Kurum tarafından iç kontrol riskleri, risklerin seviyeleri, neden ve sonuçları merkez ile taşra birimleri için ayrı ayrı olmak suretiyle tam ve doğru şekilde belirlemiş olup konsolide risk raporunda yayımlanmıştır. Risklerin değerlendirilmesine yönelik çalışmalar yapılarak söz konusu risklerin etki ve olasılığını azaltacak kontrol faaliyetleri belirlenmiş ve faaliyetlerin sorumluları tespit edilmiştir. Ancak sorumluluk birim bazında tespit edilmiş olup her bir kontrol faaliyetinden sorumlu personel ayrı ayrı belirlenmemiştir. Veri güvenliğine ilişkin hassas görevlerin ise yüksek risk seviyesi barındırdığı tespit edilmiş olmasına rağmen bu hususa ilişkin ilave kontrol mekanizmaları konsolide risk tablosunda yer almamaktadır.

İdare tarafından yetki devirleri Yetki Devri ve İmza Yetkileri Yönergesi'ne uygun olarak yapılmış ve görevlendirmelerde “görevler ayrılığı” ilkesine uyulmuştur. Kamu idaresinin ön mali kontrol yönergesi mevcut olup ön mali kontrol sistemi İç Kontrol ve Ön Mali Kontrole İlişkin Usul ve Esaslar'a uygun olarak kurulmuştur.

Bilgi ve İletişim

TÜİK yöneticileri ile personelinin görevlerini yerine getirebilmeleri için gerekli olan bilgiye zamanında ulaşabilecekleri bilişim sistemleri mevcuttur. İdare tarafından geliştirilen programlar aracılığıyla kurum içi bilginin derlenmesi ve aktarımı hızlandırılmış olup beraberinde muhafazası da sağlanmaktadır. Aynı zamanda Resmi İstatistik Programı (RİP) tarafından önceden üretilmesi kararlaştırılan istatistik ve göstergelere ilişkin iç ve dış kaynaklardan temin edilen veriler bir araya getirilerek işlenebilmektedir.

Yöneticilerin ihtiyaç duyduğu mali bilgiler, aynı zamanda mali işlemlerin kayıt ve takibi için kullanılan sistemlerden olan; Mali Yönetim Sistemi (MYS), Kamu Harcama ve Muhasebe

Bilişim Sistemi (KBS), Kamu Personel Harcamaları Yönetim Sistemi (KPHYS), Taşınır Kayıt Yönetim Sistemi (TKYS), e-Beyanname Sistemi ve e-SGK Sisteminden sağlanmaktadır.

TÜİK merkez ve taşra birimlerindeki bürokratik işlemlerin azaltılması; zaman, iş gücü ve kırtasiye giderlerinde tasarruf sağlanması ve resmi yazışmalar ile diğer iş ve işlemlerde kâğıt ortamının kaldırılması amacıyla söz konusu birimlere ilişkin kurum içi başta olmak üzere diğer kurum, kuruluş, gerçek ve tüzel kişilerle yapılan yazışmalar, 2015 yılı başından itibaren elektronik ortamda Elektronik Belge Yönetimi Sistemi (EBYS) kullanılarak hızlı ve güvenilir bir şekilde yapılmaktadır. Öte yandan, TÜİK'te iş takibi için Redmine iş takip sistemi kullanılmaktadır. Redmine çoklu proje desteği, belge ve dosya yönetimi, zaman ve zaman maliyeti takibinin yapılabildiği esnek bir iş takip sistemidir.

Harzemli Veri Giriş Uygulamaları (Web-Mobil-Masaüstü), DDI formatında tanımlanan anket çalışmalarının meta verilerini kullanarak soru formlarını jenerik olarak veri giriş uygulamasına dönüştürmek üzere TÜİK tarafından geliştirilen bir yazılımdır.

Pusula uygulaması ise, kurumun mevcut istatistiksel analiz süreçlerini geliştirmek, şeffaflaştırmak, takip edilebilirliğini artırmak ve belirli işlemleri otomatik hâle getirmek amacıyla geliştirilmiştir. Bu uygulama, kurum içindeki birimlerin istatistiksel analiz yapma, haber bülteni üretme ve dağıtım veri tabanına veri hazırlama gibi görevleri daha verimli bir şekilde gerçekleştirmelerini sağlar.

İzleme

TÜİK 2024 yılı faaliyet raporu içerik olarak mevzuata uygun olarak hazırlanmış olup ilgili mevzuatta belirlenen sunum kriterlerini ve süreç gerekliliklerini genel olarak karşılamaktadır. Faaliyet raporunda, 2024 yılı Performans Programında belirlenen performans göstergelerine ilişkin plan dönemi başlangıç hedefleri ile dönem sonu gerçekleşme değerleri yer almakta olup stratejik amaç ve hedefler itibarıyla performans göstergelerinin gerçekleşme durumları ölçülmüştür. Toplam 31 performans göstergesinden 3'ünde hedeflenen performans değerine ulaşamamıştır.

İdarenin Kamu İç Kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planı mevcuttur ve içerik olarak Kamu İç Kontrol Standartları Tebliği'ne uygundur. İdarenin tüm birimleri tarafından iç kontrol sistemi, yılda en az bir kez değerlendirilmekte ve değerlendirme sonuçları İç Kontrol İzleme ve Yönlendirme Kuruluna raporlanmaktadır. Bu kapsamda 2024 yılı içerisinde merkez teşkilatından 28, bölge müdürlüklerinden ise 26 birim olmak üzere toplamda 54 birim ve TÜİK

personelinin %100 katılımıyla “Kamu İç Kontrol Rehberi” esas alınarak Kamu İç Kontrol Standartlarında yer alan 5 farklı bileşeni değerlendirmek üzere bir anket çalışması yapılmıştır. Tüm birimler 12-19 Aralık 2024 tarihlerinde ankete katılmıştır. Anket sonuçlarına göre; birtakım unsurlarda geliştirmeye açık eksiklikler ortaya çıkmış olup her bir iç kontrol unsurundaki eksiklik için iyileştirme çalışmaları planlanmıştır. Örnek suretiyle izah etmek gerekirse, ankette yer alan kontrol ortamı bileşenine ilişkin sorulardan olan; “biriminizde iç kontrol sistemi ve işleyişine ilişkin olarak yönetici ve personelin farkındalık ve sahiplenilmesine yönelik çalışmalar yürütülüyor mu?” sorusuna personelin %20,4’ü tarafından hayır cevabı verilmiştir. Bu husus rapora konu edilerek iç kontrol sistemi ve işleyişine ilişkin olarak yönetici ve personelin farkındalığını arttırarak iç kontrol sisteminin sahiplenilmesini tesis etmek amacıyla birtakım çalışmaların geliştirilmesi gerektiği tespit edilmiştir.

Öte yandan, İç Kontrol Standartları Öz Değerlendirme Anketi sonuçları çerçevesinde hazırlanan İç Kontrol Sistemi Değerlendirme Raporu başkan olurluna sunulmuştur. TÜİK İç Kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planı’nın ise, 2024 yıl ortası ve yıl sonunda izlemesi yapılmıştır.

Ek olarak, TÜİK’te 2024 yılında ISO 9001:2015 kalite yönetim sistemi çalışmaları kapsamında merkez birimlerine yapılan iç tetkiklerle de birimlerin süreç ve faaliyetleri izlenerek raporlama yapılmaktadır.

TÜİK İç Kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planı (2025-2026) hazırlık çalışmaları yürütülmüş İç Kontrol İzleme ve Yönlendirme Kurulu tarafından uygun bulunan Eylem Planı Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlık Makamına sunulurak onay alınmıştır.

Kamu İdaresinde 5 iç denetçi kadrosu bulunmakta olup kadrolardan 4’ü doludur. İç denetim birimi tarafından, 2024 Yılı İç Denetim Programı kapsamında merkez teşkilatından Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliği, Tarım İstatistikleri Daire Başkanlığı, Kısa Dönemli İş İstatistikleri Daire Başkanlığı; bölge müdürlüklerinden ise Diyarbakır, Gaziantep ve Siirt Bölge Müdürlükleri olmak üzere 6 birimin denetlenmesi gerçekleştirilmiştir.

6. DENETİM GÖRÜŞÜ

Türkiye İstatistik Kurumu 2024 yılına ilişkin yukarıda belirtilen ve kamu idaresi tarafından sunulan geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki mali rapor ve tablolarının tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir bilgi içerdiği kanaatine varılmıştır.

7. DENETİM BULGULARI

Raporda yer alan bulgular, denetimler sonucunda tespit edilen hususlara kamu idaresi tarafından verilen cevapların değerlendirilmesi suretiyle düzenlenmiştir.

A. DENETİM GÖRÜŞÜNÜN DAYANAĞI BULGULAR

Bu bölümde herhangi bir bilgi yer almamaktadır.

B. DİĞER BULGULAR

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olmayan bulgular yer almaktadır.

BULGU 1: İzmir Bölge Müdürlüğü Hizmet Binası Güçlendirme ve Onarım İhalesinde Hatalı Uygulamalar Olması

Türkiye İstatistik Kurumunun (Kurum) 2024/827080 ihale kayıt numaralı İzmir Bölge Müdürlüğü Hizmet Binası Güçlendirme ve Onarım İş'i'ne ait teknik şartname ile uygulama projesinin hazırlanması sürecinde Türkiye Bina Deprem Yönetmeliği ile İmar Kanunu'na aykırı hususlar olduğu görülmüştür.

18.03.2018 tarih ve 30364 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Türkiye Bina Deprem Yönetmeliği'nin "Amaç ve Kapsam" başlıklı ilk maddesinde, *"Bu Yönetmeliğin amacı; yeniden yapılacak, değiştirilecek, büyütülecek resmi ve özel tüm binaların ve bina türü yapıların tamamının veya bölümlerinin deprem etkisi altında tasarımı ve yapımı ile mevcut binaların deprem etkisi altındaki performanslarının değerlendirilmesi ve güçlendirilmesi için gerekli kuralları ve minimum koşulları belirlemektir."* denilmiştir.

Aynı Yönetmelik'in "Uygulanacak Esaslar" başlıklı 3'üncü maddesinde, *"Deprem etkisi altında binaların tasarımı için bu Yönetmeliğin ekinde yer alan esaslar uygulanır."* düzenlemesi yer almaktadır.

A) Temel ve Zemin Etütleri Yapılmadan Güçlendirme ve Onarım İş'i'nin Projelendirilmesi Nedeniyle İkmal İhalesine Çıkılması ve Süre Uzatımı Verilmesi

İhale konusu işin teknik şartnamesi ve eki uygulama projesi hazırlanırken temel ve zemin etütlerinin yapılmadığı, geoteknik raporunun bulunmadığı, eksikliklerden ötürü ikmal ihalesine çıkılmak zorunda kalındığı görülmüştür.

Yukarıda bahsi geçen Yönetmelik Eki'nin 15. "Deprem Etkisi Altında Mevcut Bina Sistemlerinin Değerlendirilmesi ve Güçlendirme Tasarımı İçin Özel Kurallar" Bölümü'nün 15.2. Binalardan Bilgi Toplanması başlığını'nın 15.2.1.2 maddesinde, "*Binalardan bilgi toplanması kapsamında yapılacak işlemler, yapısal sistemin tanımlanması, bina geometrisinin, temel sisteminin ve zemin özelliklerinin saptanması, varsa mevcut hasarın ve evvelce yapılmış olan değişiklik ve/veya onarımların belirlenmesi, eleman boyutlarının ölçülmesi, malzeme özelliklerinin saptanması, sahada derlenen tüm bu bilgilerin binanın varsa projesine uygunluğunun kontrolüdür.*" denilmiştir.

Yönetmelik'in 15.2.5.1 maddesinde, "*...Temel sistemi bina içinde veya dışında açılacak yeterli sayıda inceleme çukuru ile belirlenecektir.*" düzenlemesi bulunmaktadır.

Yönetmelik Eki'nin 16. "Deprem Etkisi Altında Temel Zemini ve Temellerin Tasarımı İçin Özel Kurallar" başlıklı bölümünün 16.1 Kapsam başlığı'nın 16.1.1 maddesinde, "*Deprem etkisi altında tasarımı yapılacak yeni binalar ile deprem performansı değerlendirilecek veya güçlendirilecek mevcut binalar için gerekli zemin araştırmalarının kapsamı, zemin koşullarının, sınıf ve parametrelerinin belirlenmesi, bina temellerinin ve çevre bodrum perdelerinin deprem etkisi altında tasarımı, yapı-zemin etkileşimi analizleri ve zemin sıvılaşma potansiyelinin değerlendirilmesi, bu konulardaki yönetmelik ve standartlarla birlikte öncelikle bu Bölüm 'de verilen kural ve koşullara uyularak yapılacaktır.*" denilmiştir.

Mezkûr Yönetmelik Eki'nin 16.2.2 "Zemin ve Etüd Raporları" başlıklı bölümü'nde, "*Zemin ve Temel Etüd Raporları, zemin araştırmaları sonuçlarının sunulacağı Veri Raporu ve tasarıma yönelik olarak hazırlanacak Geoteknik Rapor'dan oluşacaktır.*

16.2.2.1 – Veri Raporu, arazi ve laboratuvar da gerçekleştirilmiş zemin araştırmalarında elde edilen verilerin sunulduğu rapordur. Bu rapor kapsamında, bölgenin jeolojik yapısı ve proje sahasının jeolojik özellikleri, araştırma sondajları ve muayene çukuru logları, zemin kesitleri ve yeraltı su düzeyi, arazi ve laboratuvar deneyleri sonuçları, jeofizik araştırma bulguları vb. zemin araştırma sonuçları sunulacaktır.

16.2.2.2 – Geoteknik Rapor, statik, dinamik ve deprem etkileri göz önüne alınarak, arazi zemin modelinin oluşturulduğu, zemin tabakaları için geoteknik tasarım parametrelerinin verildiği, temel tipleri seçimine ilişkin seçeneklerin irdelendiği, mühendislik analizleri ve değerlendirmeler ile temel tasarımına ilişkin önerilerin sunulduğu rapordur. Geoteknik raporun içeriğine ilişkin açıklamalar aşağıda verilmiştir:

(a) *Veri raporunda sunulan arazi zemin araştırmaları bulguları değerlendirilerek, arazi zemin modeli oluşturulacak, yapı yükleri ve deprem etkisi altında zemin tabakalarının davranışı irdelenecek, yapının ve temellerinin tasarımına ilişkin geoteknik tasarım parametreleri verilecektir.*

(b) *Yapı özellikleri ve beklenen performans düzeyi ile uyumlu temel sistemi seçilecek, taşıma gücü ile kısa ve uzun süreli zemin yerdeğiştirme-oturma değerleri verilecek, bu kapsamda zeminlerin şişme davranışı, net temel basınçları ve olası kaldırma kuvvetleri dikkate alınacaktır.*

(c) *Zemin iyileştirme ve/veya güçlendirmesine gereksinim duyulması halinde, olası yöntemler irdelenecek, önerilen yöntemle ilişkin uygulama esasları tanımlanacak, iyileştirilmiş zemin için hedeflenen zemin özellikleri, temellerin taşıma gücü ve yerdeğiştirme değerleri verilecektir.”* düzenelemeleri yer almaktadır.

Mevzuat hükümlerinin değerlendirilmesi neticesinde; deprem etkisi altındaki binaların güçlendirme işlerinde öncelikle binaların performans analizinin çıkarılacağı, bina performanslarının belirlenmesi amacıyla ilk aşamada binadan bilgi toplanacağı, toplanacak bilginin kapsamına bina hakkındaki hâlihazır verilerden yola çıkılarak karar verileceği, statik projesi bulunan binalar için kapsamlı bilgi düzeyinin varlığının kabul edileceği, kapsamlı bilgiye sahip olunan binalarda dahi temel sistemlerinin mevcut durumunun tespiti için temel muayene çukurlarının açılması gerektiği, bunlarla birlikte zeminin yapısı ve deprem etkisi altında davranışlarının tespit edilmesi amacıyla sondaj verilerinden yola çıkılarak veri raporu ve geoteknik raporun oluşturulması gerektiği, rapor sonucunda mevcut yükler altında temel ve zemin için güçlendirmeye ihtiyaç duyulup duyulmadığının tespit edilmesi gerektiği, ihtiyacın tespiti durumunda güçlendirme yöntem ve tasarımına karar verilirken tüm bu bilgilerin dikkate alınmasının zorunlu olduğu anlaşılmaktadır.

Yapılan incelemede;

İhale konusu işin teknik şartnamesi kapsamında binanın taşıyıcı unsurlarının değişeceği, yeni unsurlar ekleneceği ve tüm tesisat ve tefrişatın değişeceği dikkate alındığında temel ve diğer taşıyıcı unsurların bir arada göz önünde bulundurulması gerekirken teknik şartname ve eki uygulama projesi oluşturulma sürecinde temel ve zemin etütlerinin mevcut olmadığı, tasarımda dikkate alınması gereken veri raporu ve geoteknik raporun bulunmadığı, deprem analizleri yapılırken bu hususların birlikte göz önünde bulundurulmadığı, binayı etkileyecek yüklerin temele olan etkisinin değerlendirilmediği tespit edilmiştir.

Öte yandan, deprem analizinde temel ve zemin özelliklerine ilişkin gerekli fizibilite çalışmalarının zamanında yapılmaması sebebiyle, ihale konusu işin uygulanması sırasında zemin için güçlendirmeye ihtiyaç duyulduğu, bu sebepten esas iş ile bağlı olarak ikinci bir ihaleye çıkılarak 2024/1308107 ihale kayıt numaralı TÜİK İzmir Bölge Müdürlüğü Hizmet Binası Temel Güçlendirme ve Zemin İyileştirme İş'i'nin ihale edildiği görülmüş olup Kamu İhale Kanununun temel ilkelerinden olan ihtiyaçların uygun şartlarla ve zamanında karşılanması ilkesine aykırı olan söz konusu uygulama sebebiyle de ihale maliyetlerinde artışa ve ayrıca Hizmet Binası Güçlendirme ve Onarım işinin süresinin de uzamasına neden olduğu tespit edilmiştir.

Kamu İdaresi tarafından, tahsisli veya kiralık hizmet binası arayışının sonuçsuz kalması nedeniyle hizmetlerin mevcut hizmet binasında yürütülmeye devam ettiği, bu nedenden ötürü elde bulunan mevcut jeolojik etüt ve deprem performans analiz verilerinin kullanıldığı, Türkiye Deprem Yönetmeliği'nin 15.2.4. maddesinde belirtilen sınırlı bilgi düzeyine göre gerekli çözümlemelerin yapıldığı ifade edilmiş olsa da,

Bahsi geçen 15.02.2024 tarihli Deprem Performans Analiz Raporu'nun "Bilgi Düzeyleri ve Katsayıları (Madde 15.2.2 – Madde 15.2.12)" başlıklı 3.3.1 maddesinde, "*Bina kullanım sınıfı BKS=3'tür. Binaya ait statik projeler mevcut olduğu için Kapsamlı bilgi düzeyine göre hesap yapılacaktır.*" denildiği, dolayısıyla yüklenici tarafından bina hakkında kapsamlı bilgiye sahip olduğu görülmüştür. Mezkûr Yönetmelik'in yukarıda yer alan maddelerinde açıkça ifade edildiği üzere bina hakkında kapsamlı bilgiye sahip olursa dahi temel muayenesi ve zemin araştırmasının projelendirme aşamasında öncelikle yapılması gerektiği; deprem etkisi altında güçlendirilecek olan mevcut binaların tasarımının bu doğrultuda yapılmasının zorunlu olduğu belirtilmiştir. Gerekli zemin ve temel etütlerinin yapılmaması, etütlere dayanan veri raporu ve geoteknik raporu hazırlanmaması sebebiyle temel ve zeminin güçlendirilme ihtiyacı zamanında fark edilmemiş, akabinde ikinci bir ihaleye çıkılmak zorunda kalınmıştır. Mevcut uygulama

hem temel ihale ilkelerine hem de Türkiye Bina Deprem Yönetmeliği'ne aykırılık teşkil etmektedir.

Sonuç itibarıyla; deprem etkisi altındaki betonarme binaların güçlendirme ve onarım işlerinde güçlendirme ve temel yöntemine, binalara eklenecek elemanların tasarımına karar verilirken zemin ve temel etütlerinin yapılması gerekmektedir.

B) Deprem Performans Analizi İçin Güncel Numune Temin Edilmemesi

TÜİK İzmir Bölge Müdürlüğü hizmet binasının performans analizi yapılırken 18.03.2018 tarih ve 30364 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Türkiye Bina Deprem Yönetmeliği'ne göre güncel beton ve donatı numunesi temin edilmediği görülmüştür.

Yönetmelik'in "Yürürlükten kaldırılan yönetmelik" başlıklı 4'üncü maddesinde, "6/3/2007 tarihli ve 26454 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Deprem Bölgelerinde Yapılacak Binalar Hakkında Yönetmelik yürürlükten kaldırılmıştır." denilmektedir.

Güçlendirme projesine temel olan 15.02.2024 tarihli 1155 Ada 19 Parsel TÜİK İzmir Bölge Müdürlüğü Deprem Performans Analiz Raporu'nun Mevcut Yapının Değerlendirilmesi" başlıklı ikinci bölümünde, deprem performansının değerlendirilmesi safhasında 2014 yılında alınan karot numune değerleri ve aynı yılda yapılan donatı tespitlerinin kullanıldığı ancak yapının 2018 tarihli Deprem Yönetmeliği'ne göre analiz edildiği belirtilmiştir.

Aynı Raporun "Mevcut Malzeme Dayanımının Belirlenmesi" başlıklı 2.3. bölümünde ise, "Binanın mevcut durumunun değerlendirilmesinde B.Ekler-Karot Örnekleri ve Basınç Deneyi Sonuçlarında verilen ve istatistiksel olarak hesaplanmış karakteristik basınç dayanımı kullanılmıştır. 10.08.2012 tarihinde hazırlanan laboratuvar rapor sonuçları kullanılmıştır." denilmiştir.

Mezkûr Yönetmelik Eki'nin 15.1.1 maddesinde, "Mevcut ve güçlendirilecek tüm binaların ve bina türü yapıların deprem etkisi altındaki performanslarının değerlendirilmesinde uygulanacak hesap kuralları, güçlendirme kararlarında esas alınacak ilkeler ve güçlendirilmesine karar verilen binaların güçlendirme tasarımı ilkeleri bu Bölüm'de tanımlanmıştır." denilmiştir.

Yönetmelik Ekinin "Deprem Hesabına İlişkin Genel İlke ve Kurallar" başlıklı 15.4 bölümünün, 15.4.9 maddesinin a bendinde, "Deprem hesabında beton ve donatı çeliğinin

15.2’de tanımlanan bilgi düzeyine göre belirlenen *mevcut dayanımları* esas alınacaktır.” denilmiştir.

Yukarıda yer alan mevzuat ve rapor metinlerinden, 06.03.2007 tarihinde yürürlüğe giren Deprem Bölgelerinde Yapılacak Binalar Hakkında Yönetmelik’in yürürlükten kaldırıldığı, 18.03.2018 tarihinde yeni Yönetmelik’in yürürlüğe girdiği, bu tarihten sonra deprem etkisi altındaki binaların performanslarının ölçülmesi ve performansları yeterli bulunmayan binaların güçlendirme projelerinin hayata geçirilmesinin güncel Yönetmelik hükümlerine tâbi olduğu, 2024 yılında ihale edilen İzmir Bölge Müdürlüğü Binası Güçlendirme ve Onarım İş’inde deprem performans ölçümü için bir firmayla anlaşıldığı, firmanın güncel Yönetmelik hükümlerine göre binanın taşıyıcı elemanları ile malzeme özelliklerini tespit etmesi gerekirken deprem performans analizine temel olan verileri 2012 yılına ait laboratuvar sonuçları ve 2014 tarihli performans analizi raporundan aldığı anlaşılmaktadır.

Yapılan incelemede, raporlarda 18.03.2018 tarihli güncel Yönetmelik hükümlerine göre ölçülmesi gereken çeliğin akma gerilmesi, kopma dayanımı değerlerinin bulunmadığı, yıllar içinde donatı ve betonda meydana gelebilecek deformasyonların gözardı edildiği, mevcut dayanımlarının analiz edilmediği tespit edilmiştir.

Kamu İdaresi tarafından, hizmet binasının kullanımda bulunması ve arsanın tamamında yerleşik olmasından dolayı ihale öncesi numune alınmasının mümkün olmadığı ifade edilmiş olsa da, binanın fiilen kullanılır durumda olmasının binadan karot alınmasına engel teşkil etmediği, geçmiş yıllarda yapılan performans analizleri için benzer durumda binadan örneklerin alındığı anlaşılmıştır.

Sonuç itibarıyla; deprem etkisi altındaki binaların performans analizi yapılırken yürürlükte olan mevzuata uygun güncel numunelerin kullanılması gerekmektedir.

C) Yapı Ruhsatı Alınmadan Güçlendirme ve Onarım İnşaat İşine Başlanması

İdare’nin İzmir Bölge Binası Güçlendirme ve Onarım işine ait yapım işinde yapı inşaat ruhsatı olmadan inşaata başlandığı, bölge binasının taşıyıcı elemanlarının yıkılarak tekrar inşa edildiği görülmüştür.

3194 sayılı İmar Kanunu’nun “Yapı Ruhsatı” başlıklı 21’nci maddesinde, “*Bu Kanunun kapsamına giren bütün yapılar için 26’ncı maddede belirtilen istisna dışında belediye veya valiliklerden yapı ruhsatı alınması mecburidir.*”

Ruhsat alınmış yapılarda herhangi bir değişiklik yapılması da yeniden ruhsat alınmasına bağlıdır. Bu durumda; bağımsız bölümlerin brüt alanı artmıyorsa ve nitelik değişmiyorsa ruhsat, hiçbir vergi, resim ve harca tabi olmaz.

Ancak; derz, iç ve dış sıva, boya, badana, oluk, dere, doğrama, döşeme ve tavan kaplamaları, elektrik ve sıhhi tesisat tamirleri ile çatı onarımı ve kiremit aktarılması ve yönetmeliğe uygun olarak mahallin hususiyetine göre belediyelerce hazırlanacak imar yönetmeliklerinde belirtilecek taşıyıcı unsuru etkilemeyen diğer tadilatlar ve tamiratlar ruhsata tabi değildir.” hükmü bulunmaktadır.

Kanun’un “Ruhsat alma şartları” başlıklı 22’nci maddesinde ise, belediye sınırları içerisinde bulunan yapılar adına ruhsat alınabilmesi için yapı sahipleri veya kanuni vekillerince mimari proje, statik proje, elektrik ve tesisat projeleri, resim ve hesapları, röperli veya yoksa, ebatlı krokilerin ekli olduğu dilekçeler ile belediyelere başvurulması gerektiği düzenlenmiştir.

Mezkûr Kanun’un “Kamuya ait yapı ve tesisler ile sanayi tesislerinde ruhsat” başlıklı 26’ncı maddesinde, “Kamu kurum ve kuruluşlarınca yapılacak veya yaptırılacak yapılara, imar planlarında o maksada tahsis edilmiş olmak, plan ve mevzuata aykırı olmamak üzere mimari, statik, tesisat ve her türlü fenni mesuliyeti bu kamu kurum ve kuruluşlarınca üstlenilmesi ve mülkiyetin belgelenmesi kaydıyla avan projeye göre ruhsat verilir.” hükmü bulunmaktadır.

03.07.2017 tarih ve 30113 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Planlı Alanlar İmar Yönetmeliği’nin “Kamu alanlarında yapılacak yapılarda ruhsat” başlıklı 56’ncı maddesinin ikinci fıkrasında, “Kamu kurum ve kuruluşlarınca yapılacak veya yaptırılacak yapılar; uygulama imar planlarında o maksada tahsis edilmiş ve mülkiyeti belgelenmiş olmak kaydıyla ilgili idarelerden avan projelere göre yapı ruhsatı alınarak inşa edilir.” denilmiştir.

Mevzuat hükümlerinin birlikte değerlendirilmesi neticesinde, yapıların temelden inşa edilmesi yahut taşıyıcı unsurlarını etkileyen her türlü onarım ve güçlendirme çalışmalarının yapılması için yapı inşaat ruhsatının gerektiği, söz konusu ruhsatların belediye ve mücavir alan sınırlarındaki yapılar için ilgili belediyeden temin edildiği, yapı inşaat ruhsatı için uygulama projelerinin belediyeye sunulması gerektiği, kamu kurumlarına ait yapı ve tesislerin özel mülkiyete tâbi bulunan yapılardan farklı olarak yalnızca avan projeyi sunarak ve yapının fen ve sanat kurallarına uygunluğuna ilişkin sorumluluğu üstlenerek ruhsat alabileceği anlaşılmaktadır.

İhale işlem dosyasının incelenmesi neticesinde, TÜİK tarafından İzmir Bölge Müdürlüğü Hizmet Binası Güçlendirme ve Onarım İşi'nde yapı inşaat ruhsatı olmadan büyük onarım ve güçlendirme inşaatına başlandığı, yapının taşıyıcı unsurlarının sökülüp tekrar inşa edildiği tespit edilmiştir.

Kamu İdaresi tarafından, yapı ruhsatı için ilgili belediyeye başvurulduğu, ruhsat başvurusunun reddedildiği; can ve mal güvenliği, işin belirli süreli sözleşmeye bağlanmış olması, hizmet binası bulunamaması nedenlerinden ötürü başvuru sürecinde güçlendirme işine başlanmak zorunda kalındığı ve başvurunun reddedilme aşamasına kadar güçlendirme işlerinin tamamlanması sebebiyle tekrar ruhsat başvurusu yapılmadığı ifade edilmiş olsa da, yapı ruhsatı süreci; inşaat projelerinin teknik çizimleri ve planlarının incelenmesini kapsadığından yapı güvenliğinin sağlanması adına önemli bir süreç olup yapısal dayanıklılık, yangın güvenliği ve diğer önemli faktörlerin değerlendirilmesine de imkan tanımaktadır. Yapı ruhsatı süreci, yapısal güvenlik standartlarına uygunluğu kontrol ederek yapıların insan sağlığı ve güvenliği için uygun olduğunu garanti etmektedir.

Öte yandan, 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin "Görev" başlıklı 97'nci maddesinin ilk fıkrasının ihale tarihinde yürürlükte bulunan ç) bendi ile, kamuya ait her türlü yapıya ilişkin ruhsat başvurularının ilgili belediyeler tarafından iki ay içinde sonuçlandırılmadığı hâllerde Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığına resen ruhsat verme yetkisi tanındığı anlaşılmakta olup Kurum tarafından mevzuata uygun sürecin işletilmesi gerektiği anlaşılmaktadır.

Sonuç itibarıyla; yapılarda herhangi bir değişiklik yapılması da yeniden ruhsat alınmasına bağlı olması sebebiyle inşa faaliyetinden önce yapı ruhsatı alınması gereklidir.

BULGU 2: Proje Karşılığı Aktarılan Hibelerin Kullanılmasında Hatalı Uygulamaların Olması

Kurum ile UNICEF arasında, çocuklar için istatistik okuryazarlığı sağlamak ve çocuklara ilişkin veriler içeren çalışma ve anketlerde iş birliği yapmak amaçlarıyla 01.08.2019 tarihinde mutabakat zaptı imzalanmıştır. Söz konusu mutabakat zaptının uygulanması ile TÜİK Çocuk platformunun yazılımı amacıyla proje karşılığı aktarılan tutarın harcanmasında ve hizmetin tesliminde aşağıda yer alan aksaklıklar görülmüştür.

A) Proje Kaynaklarından Yapılacak Mal ve Hizmet Alımlarının Gerçekleştirilmesine İlişkin Usul ve Esasların Belirlenmemiş Olması

Proje kapsamında 150.000,00 avroya kadar yapılacak mal ve hizmet alımlarına ilişkin olarak, söz konusu satın almaların yöntemi ile sürecini tayin eden ve proje yürütücüsü tarafından belirlenmesi gereken usul ve esasların düzenlenmediği görülmüştür.

17.09.2004 tarihli ve 5234 sayılı Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 32'nci maddesinde,

“Avrupa Birliği ve uluslararası kuruluşların kaynaklarından 10.12.2003 tarihli ve 5018 sayılı Kanuna ekli (I) ve (II) sayılı cetvellerde yer alan idarelere proje karşılığı aktarılan hibe niteliğindeki tutarlar, ilgili idarelerin bütçelerine gelir kaydedilmeksizin özel hesaplarda izlenir. Proje süresi ile sınırlı olmak kaydıyla, proje kapsamında ve projeye ilişkin hizmetlerde görev alan memurlar ile diğer kamu görevlilerine ve hizmetinden yararlanılacak diğer kişilere proje sözleşmesinde belirlenen ücretler de dahil olmak üzere projeye yönelik yapılacak her türlü harcamalar proje kaynaklarından gerçekleştirilir. Harcamalar, proje sözleşmelerinde yer alan hükümler ile bu sözleşmelere dayanak teşkil eden program kuralları çerçevesinde yapılır. Bu maddenin uygulanmasına ve işlemlerin muhasebeleştirilmesine ilişkin esas ve usuller uluslararası antlaşma hükümleri saklı kalmak kaydıyla Maliye Bakanlığınca belirlenir.” hükmü yer almaktadır.

27.11.2007 tarihli ve 26713 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Avrupa Birliği ve Uluslararası Kuruluşların Kaynaklarından Kamu İdarelerine Proje Karşılığı Aktarılan Hibe Tutarlarının Harcanması ve Muhasebeleştirilmesine İlişkin Yönetmelik’in “Projeye ilişkin giderler” başlıklı 6'ncı maddesinin altıncı fıkrasında, *“Proje kapsamında yapılacak mal ve hizmet alımları, proje sözleşmesinde yer alan belirlemeler ve varsa projenin uygulama sürecini gösteren program kuralları çerçevesinde yapılır. Bu harcamalar konusunda proje sözleşmesinde veya program kurallarında belirleme olmaması halinde, 150.000 € kadar olan alımlar proje yürütücüsünün yetki ve sorumluluğunda ve önceden belirleyeceği usul ve ilkelere göre gerçekleştirilir. Bu tutarı aşan alımlar için ise 4/1/2002 tarihli ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 3 üncü maddesinin (f) bendi kapsamında yapılacak ihalelere ilişkin 1/12/2003 tarihli ve 2003/6554 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile belirlenen esaslar uygulanır.”* denilmiştir.

Mevzuat hükümlerinin birlikte değerlendirilmesinden, uluslararası kuruluşların bütçelerinden proje karşılığı aktarılacak hibelerin bütçeye gelir kaydedilmeyeceği, söz konusu tutarların ayrı özel hesaplarda izleneceği, özel hesaplardan projeler için gerçekleştirilecek mal ve hizmet alımlarının, proje sözleşmesinde yer alan hükümlere uygun temin edileceği

anlaşılmaktadır. Öte yandan, sözleşmede hüküm bulunmaması durumunda ise bedeli, 150.000,00 avronun üzerinde kalan mal ve hizmet alımları için 4734 sayılı Kanun'un 3'üncü maddesinin (f) bendi, bu tutara kadar alımlar için ise, proje yürütücüsünün önceden belirleyeceği usul ve ilkelerin göz önünde bulundurulacağı anlaşılmaktadır.

Yapılan incelemede, projeye yönelik harcamaların yapılmasına ilişkin herhangi bir hüküm veya program kuralının mutabakat zaptında bulunmadığı, proje maliyeti 150.000,00 avronun altında olan TÜİK Çocuk platformu götürü bedel yazılım hizmet alımı için ise proje yürütücüsü tarafından önceden usul ve ilkelerin düzenlenmediği tespit edilmiştir.

Kamu İdaresi tarafından, bulguda yer alan tespitlere iştirak edilmiş olup bulguya konu proje ile diğer uluslararası kuruluşların kaynaklarından gerçekleştirilecek bedeli 150.000,00 avronun altında olan mal ve hizmet alımlarındaki projelere ilişkin olarak projeyürütücüsü tarafından sürece ilişkin usul ve esasların belirleneceği ifade edilmiştir.

Sonuç itibarıyla; Uluslararası kuruluşların kaynaklarından gerçekleştirilecek bedeli 150.000,00 avronun altında olan mal ve hizmet alımlarında proje sözleşmesinde hüküm bulunmaması kaydıyla, proje yürütücüsü tarafından; tekliflerin hazırlanması, tekliflerin değerlendirilmesi, tekliflerin geçerlilik süresi, piyasa fiyat araştırması yapılıp yapılmayacağı gibi temel hususlar ile sürece ilişkin standart formların önceden düzenlenmesi gerekmektedir.

B) Götürü Bedel Hizmet Alımı için Birim Fiyat Teklif Alınması ve Tekliflerin Karşılaştırılabilir Olmaması

Kurum tarafından götürü bedel hizmet alımının doğrudan temin suretiyle gerçekleştirmesi için piyasa fiyat araştırması yapıldığı, üç istekliden tekliflerinin temin edildiği, en düşük teklifi veren firma ile götürü bedel sözleşme imzalandığı; ancak proje yürütücüsü tarafından önceden usul ve ilkelerin düzenlenmemesi nedeniyle alım sürecinin sağlıklı yürütülemediği görülmüştür.

Yapılan incelemede; götürü bedel sözleşme gereğince, yüklenicilerin teknik şartnamede belirtilen tüm hizmetleri için "götürü bedel" suretiyle tek bir teklif vermesi gerekirken fiyat tekliflerinin birim fiyatlı olarak verildiği, birim fiyat teklif cetvelinin Kurum tarafından standart form şeklinde hazırlanmadığı, bu hususun isteklilere bırakıldığı, dolayısıyla isteklilerin tekliflerinin birbirinden farklı iş kalemlerini içerdiği, bu şekilde verilen teklif tutarlarının da karşılaştırılabilir olmaktan çıktığı tespit edilmiştir.

Kamu İdaresi tarafından, götürü bedel hizmet alımı işi için piyasa fiyat araştırması yapılırken işin bileşenleri üzerinden tek tek fiyatların istenerek hizmetin gerçek piyasa fiyatına ulaşılmasının hedeflendiği, teknik şartnamedeki hizmeti kapsadığı müddetçe isteklilerin birbirinden farklı iş kalemleri belirterek teklif vermesinin alınacak hizmet için engel teşkil etmediği; bu doğrultuda, en düşük fiyatı teklif eden ve teknik şartname düzenlemelerine uygun olan isteklinin seçildiği ifade edilmiştir.

Teklif sahipleri tarafından hizmet işinin kalemlere ayrılıp her bir kalem için ayrı teklif verilmesi tekliflerin sunulmasına ilişkin bir yöntem olup tabii olarak hizmet alımına engel teşkil etmeyecektir. Bulguda üzerinde durulan husus ise, teklif sahipleri ile götürü bedel sözleşme imzalanması nedeniyle teklif sahiplerinin teknik şartnamede öngörülen tüm iş için tek bir toplam teklif vermesi gerekirken tekliflerin bu suretle alınmadığı; standart formların (teklif mektubu ve eki) hazırlanmadığı, tekliflerde birbirinden farklı iş kalemleri yer alması nedeniyle de bu tekliflerden hangisinin ekonomik açıdan daha uygun olduğunun tespitinin mümkün olmaktan çıktığı hakkındadır. Kimi teklif sahibi tarafından teknik şartname düzenlemelerinde yer almayan iş kalemleri de dahil edilerek (*mobil uygulama, kurumsal kimlik vb.*) tamamı için toplam tek bir teklif verilmiş, kimi teklif sahibi tarafından ise her bir iş bileşeni için ayrı ayrı teklif verilmiş olup standart bir formun hazırlanmaması sebebiyle teklifler mukayese edilememektedir.

Sonuç itibarıyla; uluslararası kuruluşların kaynaklarından gerçekleştirilecek bedeli 150.000,00 avronun altında olan mal ve hizmet alımlarında proje sözleşmesinde hüküm bulunmaması kaydıyla proje yürütücüsü tarafından; tekliflerin hazırlanması, tekliflerin değerlendirilmesi, tekliflerin geçerlilik süresi, piyasa fiyat araştırması yapılıp yapılmayacağı gibi temel hususlar ile sürece ilişkin standart formların önceden düzenlenmesi gerekmektedir.

C) Teknik Şartname Düzenlemelerine Aykırı Hizmet Alımı Gerçekleştirilmesi

TÜİK Çocuk platformunun WEB sayfasının yeni versiyonu için yazılım geliştirme, test, eğitim, veri aktarımı, devreye alma, bakım ve destek ile garanti hizmetleri götürü bedel hizmet alım işinde, teknik şartnamede yer alan düzenlemelerin yerine getirilmediği görülmüştür.

2024 yılında TÜİK Çocuk platformunun WEB sayfasının yeni versiyonunun yazılımı için analiz, tasarım, yazılım geliştirme, test, eğitim, veri aktarımı, devreye alma, bakım ve destek ile garanti hizmetleri için alım gerçekleştirilmiş olup projenin içeriği teknik şartnamenin 5.3.5 maddesinde düzenlenmiştir. Söz konusu madde uyarınca; projenin amacı, sitenin mevcut

durumu, WEB sayfasının yeniden tasarımında kullanılacak programlara ait bilgiler, projenin tamamlanma tarihi ile karakter özellikleri ve çocuklara yönelik oyunların içerikleri belirlenmiştir.

Projenin içeriğinde; “TÜİK Çocuk” için maskot karakterin üç boyutlu (3D) olarak oluşturulması, karakterin kısıtlı soru cevap iletişimi kurabilmesi, ziyaretçiyi karşılayan yapay zekaya dayanan bir asistanın bulunması, karakterin fiziksel özelliklerinin değiştirilebilmesi, çocukların istatistik bilinci edinmesine uygun üç boyutlu (3D) oyunların yer aldığı ekranların bulunması öngörülmüştür.

Yapılan incelemede, maskot karakterin üç boyutlu (3D) olarak oluşturulduğu, ancak teknik şartnamede yer alan diğer hususların tam olarak yerine getirilmemesine rağmen hizmet işleri kabul tutanağının düzenlenerek işin kabulünün yapıldığı tespit edilmiştir. Örnek suretiyle izah etmek gerekirse, üç boyutlu (3D) karakterin kısıtlı soru cevap iletişimi kuramadığı, WEB sitesinde ziyaretçileri karşılayan yapay zekaya dayanan bir asistanın bulunmadığı, çocuklar için oluşturulan oyunlardan ise, yalnızca iki tanesinin üç boyutlu olarak geliştirildiği belirlenmiştir.

Kamu İdaresi tarafından, teknik şartname hazırlama sürecinde, platformda yapay zekâya dayalı bir asistan aracılığıyla kullanıcının yönlendirilmesinin ve TÜİK Çocuk maskot karakterinin kısıtlı soru cevap iletişimi kurabilmesinin gündeme geldiği, akabinde bu özelliğin uygulanabilirliği ve projenin kapsamına etkisinin kurum içi teknik değerlendirme toplantılarında detaylı şekilde ele alındığı, değerlendirme sonucunda hedef kullanıcı kitlesi olan çocuklar açısından söz konusu özelliğin sağlayacağı katma değer sınırlı bulunduğu ve yönlendirme ihtiyacının alternatif yöntemlerle karşılanabilir olduğunun anlaşıldığı, bu nedenden ötürü yapay zekâ tabanlı yönlendirme asistanı bileşeninin uygulama aşamasında projeye dâhil edilmediği; bunun yerine kullanıcı yönlendirmesini sağlayabilecek farklı mekanizmalar geliştirildiği ifade edilmiştir.

Öte yandan, Kamu idaresi tarafından TÜİK Çocuk metaverse dünyasının, yazılım ve teknik açıdan tamamen üç boyutlu (3D) olarak tasarlandığı; bu dünyaya, Unity programı ile geliştirilen üç boyutlu (3D) iki oyun eklendiği ifade edilmiştir. Şartnamede yer almayan iki oyunun ise, idare talebi üzerine eklendiği, platformda oyun çeşitliliği sağlamak amacıyla oluşturulduğu belirtilmiştir.

Hizmet alımı gerçekleştirilmeden ihtiyacın tam olarak anlaşılması, projenin teknik ve finansal açıdan analiz edilerek teknik şartnamenin bu doğrultuda hazırlanması önem arz

etmektedir. Bilhassa belirtmek gerekmektedir ki, sözleşme konusu işlerin uygulanması aşamasında tabii olarak teknik şartnamede yer alan bazı kalemler eksiltilip bazı kalemler ise iş kapsamına dahil edilebilmektedir. Ancak böyle bir durumun hukuki açıdan geçerli olması adına iş kapsamına giren ve çıkan kalemlerin mukayesesinin edilerek taraflarca tutanağa geçirilmesi yahut revize bir sözleşmenin varlığı gerekmektedir. Ayrıca, yapay zekaya dayanan asistan, maskot karakterin soru cevap kabiliyeti gibi WEB sayfasının ziyaretçileri tarafından deneyimlenecek olan ve işin esasını oluşturan teknik unsurların iş kapsamından çıkartılması sözleşme bedelini doğrudan etkileyecektir. İşin yürütülmesi sırasında eksiltilen veyahut eklenen bileşenler için herhangi bir revize sözleşme hazırlanmamış, tutanak tutulmamış, yükleniciye ise teknik şartnamedeki tüm unsurlar yerine getirilmemesine rağmen tam ödeme yapılmıştır.

Sonuç itibarıyla; proje hesaplarından karşılanan mal ve hizmet alımlarının teknik özelliklerinin söz konusu sözleşmenin eki olan teknik şartname hükümlerine uygun olması gerekmektedir.

D) Hizmet İşleri Kabul Tutanağı İmzalandıktan Sonra Süre Uzatımı Verilmesi

TÜİK Çocuk platformunun WEB sayfasının yeni versiyonunun yazılımının geliştirilmesi götürü bedel hizmet alım işinde, hizmet işleri kabul tutanağı imzalandıktan sonra süre uzatımı verildiği görülmüştür.

TÜİK Çocuk platformunun WEB sayfasının yeni versiyonunun hizmet alımına ilişkin olarak sözleşme 04.12.2023 tarihinde imzalanmış olup sözleşme konusu iş iki aşamada teslim edilecektir. İlk kısmının süresi (Faz 1) 07.12.2023 tarihinde, ikinci kısmının süresi (Faz 2) ise 31.12.2023 tarihinde sona erecektir. Hizmetin kabulüyle ilgili kısmi kabul yapılmadan, 20.12.2023 tarihinde tek hizmet işleri kabul tutanağı düzenlenmiş ve taraflarca imzalanmıştır. Kabul tutanağında, “*Yapılan işin sözleşme ve eklerine uygun olduğu ve kabule engel olabilecek eksik, kusur ve arızaların bulunmadığı görülmüştür.*” beyanı bulunmaktadır.

Yapılan incelemede, 22.12.2023 tarihinde yüklenici tarafından süre uzatımı talebinde bulunulduğu, yüklenicinin bu talebinin 25.12.2023 tarihli yazı ile uygun görüldüğü, işin bitim süresinin 31.05.2024 tarihine kadar uzatıldığı tespit edilmiştir. Akabinde, 23.04.2024 itibar tarihli ikinci hizmet işleri kabul tutanağı düzenlenmiştir.

Kamu İdaresi tarafından, 20.12.2023 tarihinde imzalanan kabul tutanağının sözleşme konusu işin ilk aşaması (Faz 1) için olduğu, bu kısmın tamamlanmasının ardından ikinci

aşamanın (Faz 2) başlamış olduğu, sözleşme uzatılmasının ikinci aşama (Faz 2) için yapıldığı, ikinci aşama (Faz 2) çalışmaları kapsamındaki kabul tutanağının ise 23.04.2024 tarihinde imzalandığı ifade edilmiştir. Ayrıca, her bir fazın ayrı ayrı değerlendirilerek kabul tutanağı düzenlendiği eklenmiştir.

Her ne kadar kamu idaresi tarafından kabul tutanaklarının her kısım (Faz) için ayrı ayrı düzenlendiği ifade edilmiş olsa da sözleşme konusu işin ilk aşamasının (Faz 1) bitim tarihi olan 07.12.2023 tarihinden sonra ilk aşamanın (Faz 1) kısmi kabulüne ilişkin bir tutanak bulunmamakta olup bu hususla birlikte, 20.12.2023 tarihli hizmet işleri kabul tutanağında her iki fazın birlikte bitirildiği belirtilmiştir.

Sonuç itibarıyla; hizmet işleri kabul tutanağı düzenlenmesi ve süre uzatımı verilme süreçlerinde teknik şartnamede yer alan işin yapılması için öngörülen süreler ile gerçekleşme durumlarının dikkate alınması gerekmektedir.

BULGU 3: Toplu Taşıma Kartı Verilmesi Uygulamasında Düzenleme Yapılması Gerekliği

Kurum personelinin mesaiye geliş gidişini sağlamak amacıyla ve toplu taşıma kartı verilmek suretiyle verilen ulaşım desteğine esas düzenlemelerin söz konusu desteğe ilişkin tüm unsurları ihtiva etmemesinin uygulamada aksaklıklara sebep olduğu görülmüştür.

Kamu Kurum ve Kuruluşları Personel Servis Hizmet Yönetmeliği'nin 5'inci maddesinin (a) bendinde; kamu kurum ve kuruluşlarında çalışan personelin taşınması hizmetinin, öncelikle belediyelere ait toplu taşıma araçları ve belediyelerce toplu taşıma yapılması konusunda ruhsat, uygunluk ve güzergâh izni verilen gerçek ve tüzel kişilere ait, belediyelerce belirlenen fiyat tarifelerine göre taşıma yapan halk otobüsü, minibüs ve benzeri araçlardan yararlanılarak yerine getirilmesinin esas olduğu belirtilmiştir.

Kamu görevlilerinin mali ve sosyal haklarına ilişkin düzenlemeler içeren toplu sözleşmelerde ise; bakanlıklar, bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşların merkez teşkilatında görev yapan personele mesaiye geliş ve gidişleri için servis hizmetinin sağlanacağı hüküm altına alınmışken 2024 ve 2025 yıllarını kapsayan 7. Dönem Toplu Sözleşmenin "Servis hizmeti" başlıklı 23'üncü maddesine eklenen hüküm ile servis hizmetinin sağlanamadığı durumlarda personele mesai günleri için bir gidiş, bir geliş esas alınarak aylık toplu taşıma kartı verilmesi, toplu taşıma sisteminin işleyişi nedeniyle ikamet ettiği mahal ile bağlı olarak işe geliş ve gidişlerinde birden fazla toplu taşıma aracını aktarma yapmak suretiyle kullanmak zorunda olan

personelle sınırlı olmak üzere, mesai günleri bir gidiş ve bir geliş için birer aktarma da ilave edilmesi kararlaştırılarak personelin taşınması hizmeti amacıyla verilecek olan toplu taşıma kartı uygulamasının ana çerçevesi belirlenmiştir.

Yukarıda yer verilen mevzuat düzenlemeleri ile kamu kurum ve kuruluşlarında çalışan personelin zamanında mesaiye geliş ve gidişinin sağlanması amacıyla verilecek olan toplu taşıma desteğinin öncelikli olarak toplu taşıma araçlarından faydalanılarak verileceği, yine bu amaçla personele verilecek olan toplu taşıma kartlarına yüklenecek tutarların mesai günlerine bir gidiş ve bir geliş ile ihtiyaç durumunda bunlara eklenecek birer aktarmadan oluşacağı kararlaştırılmıştır.

Toplu taşıma kartlarına yüklenecek tutarlar, personelin mesaisi ile ilişkilendirilmiş olmakla birlikte personelin izinli ve raporlu olduğu günlerde kesinti yapıp yapılmayacağı, kartlardaki mevcut bakiyelerin bir sonraki dönemde dikkate alınıp alınmayacağı, kartların ilgili personel dışında kullanılarak önlenmesi için alınması gereken önlemlerin neler olacağı vb. hususlara ilişkin detay düzenlemelere ilgili Yönetmelik ve toplu sözleşme hükümlerinde yer verilmediği görülmüştür.

Kamu İdaresi tarafından bulgu konusu hususa iştirak edilmiş olup gerekli hassasiyetin gösterilmeye devam edileceği ifade edilmiştir.

Sonuç itibarıyla; toplu taşıma kartı uygulaması ile kamu kaynağının kullanımında sağlanan tasarruf göz ardı edilmemekle birlikte kamu kurumları arasında uygulama birliğinin sağlanması amacıyla toplu taşıma kartı konusunda detaylı düzenleme yapılması gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 4: Şoförlü Araç Kiralama İhalesinde Hatalı Uygulamaların Olması

Kurum tarafından yapılan araç kiralama ihalesinde Bakanlar Kurulu tarafından çıkarılan Esas ve Usuller'de yer almayan ödeme kalemlerine yer verildiği ve fazladan şoför çalıştırıldığı görülmüştür.

A) Taşıt Kiralama İhalesine Konaklama Giderinin Dahil Edilmesi

Kurum hizmetlerinin yerine getirilebilmesi için yapılan şoförlü araç kiralama hizmet alımı ihalesine ilişkin ihale dokümanında araç ve işçilik maliyetine ek olarak isteklilere konaklama ücreti verilmesi yönünde düzenleme yapıldığı görülmüştür.

01.04.2006 tarih ve 26126 sayılı Resmî Gazete’de Yayımlanan Hizmet Alımı Suretiyle Taşıt Edinilmesine İlişkin Esas ve Usuller”in “Genel esaslar” başlıklı 6’ncı maddesinin ikinci fıkrasında;

Genel yönetim kapsamındaki kamu idareleri ile bu idarelere bağlı döner sermayelerin hizmetleri için ihtiyaç duyulan ve yılı merkezi yönetim bütçe kanununa bağlı azami satın alma bedellerini gösterir (T işaretli) cetvelde belirtilen taşıtlardan binek, station-wagon, arazi binek, kaptı kaçı, panel ve pick-up tipi taşıtların şoför giderleri hariç yapılan taşıt kiralamalarında aylık kiralama bedelinin (katma değer vergisi hariç, her türlü bakım-onarım, sigorta ve benzeri giderler dahil), taşıtın Türkiye Sigorta, Reasürans ve Emeklilik Şirketleri Birliği tarafından yayımlanan ve harcama talimatının verildiği ay itibarıyla uygulanacak Motorlu Kara Taşıtları Kasko Değer Listesinde yer alan kasko sigortası değerinin %2'sini aşmayacağı,

Şoför giderleri dahil yapılan taşıt kiralamalarında ise aylık kiralama bedelinin, yukarıdaki hükme göre tespit edilecek tutara yürürlükteki brüt asgari ücretin yüzde elli artırımlı tutarının ilave edilmesi suretiyle hesaplanacak tutarı aşmayacağı,

Şoför gideri dahil taşıt kiralamalarında aylık kiralama bedeli hesabında yemek, yol, resmî tatil ücreti ve benzeri giderler de dahil olmak üzere yürürlükte bulunan brüt asgari ücretin yüzde elli artırımlı tutarının esas alınacağı, işveren maliyeti kapsamında yer alan sosyal sigorta ve genel sağlık sigortası işveren payının (%20,5) ve işsizlik sigortası işveren payı (%2) ile işçilik maliyeti üzerinden hesaplanan sözleşme giderlerinin ve genel giderlerin (%4) ise idarelerce ayrıca ödeneceği

hüküm altına alınmıştır.

Yukarıda belirtilen hükümlerden anlaşılacağı üzere kamu idarelerinin hizmet alımı suretiyle temin edilecekleri kiralık araçlara ilişkin çıkarılan bu Esas ve Usuller’de maliyet unsuru olarak araç maliyeti ve şoförlü araç kiralamalarında da işçilik maliyeti üzerinde durulmuştur. Bunun dışında çalıştırılan şoförlere idare tarafından belirli bir tutarda konaklama ücreti verilebileceğine dair düzenleme bulunmamaktadır.

Yapılan incelemede; Kurum'un araç kiralama hizmet alımı ihalesine ilişkin idari şartnamede sürücülerin kurum personeli ile birlikte il dışına yatılı görevlendirmelerinde yüklenici tarafından sürücülere 500,00 TL'den 500,00 TL'den az olmamak üzere ödemede bulunacağı aynı şekilde Teknik şartnamede İdare tarafından çalıştırılan şoförler için 500,00 TL'

den az olmamak üzere isteklilere konaklama ücreti ödemesi yapılacağı kararlaştırıldığı ve nihayetinde ihale üzerine kalan istekli ile sözleşme imzalandığı tespit edilmiştir.

Kamu İdaresi tarafından, bölge müdürlükleri tarafından uzak mesafelerde yer alan yerleşim yerlerinde yapılan alan ve anket çalışmaları dolayısıyla araç şoförlerinin bu uzak yerleşim yerlerine görevli olarak gönderildiği ve zorunlu olarak buralarda konaklama faaliyeti gerçekleştirildiği ayrıca konaklama ücreti olarak yapılan ödemenin şoförlere yatacak yer temini, yeme-içme vb. diğer gündelik ihtiyaçların karşılanması karşılığı olarak verildiği ifade edilmiştir. Her ne kadar İdare tarafından ilgili şoförlerin uzak mesafelere görevlendirildiği bu nedenle konaklama ücreti ödendiği ve konaklama ücreti adı altında yapılan ödemenin aynı zamanda gündelik ihtiyaçlarının karşılanması için yapıldığı belirtilse de bu şekilde uzak mesafelere görevlendirilen şoförler için Harcırak Kanun'u hükümlerine göre işlem tesis edilmesi gerekmektedir.

Şöyle ki 6245 sayılı Harcırak Kanunu'nda; memur veya hizmetli olmadıkları halde bu Kanun'a tabi kurumlarca geçici bir görev ile görevlendirilenlere verilecek yol masrafı ve gündelik, bunların bilgi seviyeleri ve faaliyet sahaları ile mahalli şartlar dikkate alınarak 4'üncü dereceye kadar olan memurlardan herhangi birine verilen yol masrafı ve gündeliğe kıyasen ilgili kurumca takdir olunacağı hüküm altına alınmıştır.

Mevzuat hükümlerinden anlaşılabacağı üzere İdare tarafından zorunlu olarak uzak mesafelere görevli olarak gönderilen şoförlere söz konusu araç kiralama ihalesi kapsamında konaklama ücreti ödenmesi mümkün gözükmemektedir.

Sonuç itibarıyla; Kurumun şoförlü araç kiralama hizmet alımı ihalesinin mevzuata uygun uygun şekilde gerçekleştirilmesi ve anılan Esas ve usullerde yer almayan bir ödeme kaleminin Kurum tarafından ihale kapsamına dahil edilmemesi gerekmektedir.

B) İhale Dokümanında Belirtilen Sayıdan Daha Fazla Sayıda Şoför Çalıştırılması

Kurum tarafından yapılan araç kiralama hizmet alımı işinde çalıştırılacak yedek şoförlere ilişkin ihale dokümanında belirtilen sayıdan daha fazla şoför çalıştırıldığı görülmüştür.

Şoförlü araç kiralama hizmet alımı ihalesinin idari şartnamesinde ve sözleşmesinde çalıştırılacak şoförlerin izinli ve raporlu olmaları durumunda yerlerine yedek şoförlerin çalıştırılabileceği hüküm altına alınmıştır. Söz konusu işin birim fiyat teklif cetvelinde

ise çalıştırılacak yedek şoför sayısının en fazla 10 adet olacağı idare tarafından belirlenmiş ve bu sayı üzerinden istekliler tekliflerini sunmuşlardır.

Yapılan incelemede, şoförlerin izin ve raporlu olduğu günlere ilişkin bir planlamanın yapılmadığı yükleniciye yapılan bazı hakediş ödemelerinde ondan fazla sayıda ilave şoför çalıştırıldığı tespit edilmiştir.

Kamu İdaresi tarafından, taşıt kiralama ihalelerinde istekli firmaların tekliflerine esas olmak üzere düzenlenen birim fiyat teklif cetvelinde işçilik maliyet (yedek şoförler de dahil) kalemlerinin EKAP üzerinden Birim/İşçi Sayısı/Ay olarak girildiği ve ihale kapsamında ay bazında 10 adet yedek şoför çalıştırılması öngörüldüğü ihalenin uygulama aşamasında özellikle de yaz aylarında asli şoförlerin yıllık izinlerini kullanmalarından dolayı yedek şoför görevlendirmelerinin yoğunlaştığı ancak ihale dokümanı hükümleri gereği gerçekleşen şoför görevlendirmeleri kadar ödeme yapıldığı ifade edilmiştir. İdare tarafından her ne kadar yaz aylarında asli şoförlerin yıllık izinlerini kullanmalarından kaynaklı olarak yedek şoför görevlendirmelerinin yoğunlaştığı ancak ihale dokümanı hükümleri gereği gerçekleşen şoför görevlendirmeleri kadar ödeme yapıldığı belirtilse de ihale dokümanında yer alan idari şartname ve sözleşme hükümlerinin bağlayıcı olduğu bu nedenle yedek şoför çalıştırılması konusunda idari şartname ve sözleşme hükümlerine uygun hareket edilmesi gerekmektedir.

Sonuç itibarıyla; Kurum tarafından yürütülen hizmetlerin aksamaması ve ihale dokümanında yer alan hükümlerin uygulanabilmesi için araç şoförlerinin izinli ve raporlu olduğu günlerin planlamasının en uygun şekilde yapılması gerekmektedir.

BULGU 5: Bina Değerine Katılan Arsalar İçin Amortisman Kayıtlarının Yapılmaması

Kurum tarafından 250 Arazi ve Arsalar Hesabında kayıtları tutarların 252 Binalar Hesabına dahil edilmesinin ardından bu tutarlara ilişkin geçmiş dönemlere ait amortisman ayırma işlemlerinin yapılmadığı görülmüştür.

Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nin "Amortisman ve tükenme payı uygulaması" başlıklı 29'uncu maddesinde; kapsama dâhil kamu idarelerince muhasebe sistemine dâhil edilen duran varlıklardan hangilerinin amortisman ve tükenme payına tabi tutulacağı ve bunlara ilişkin esas ve usuller ile uygulanacak amortisman ve tükenme payının süre, yöntem ve oranlarının duran varlık çeşitlerine göre Bakanlıkça belirleneceği hüküm altına alınmıştır.

Bu doğrultuda Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından 47 Sıra Nolu Amortisman ve Tükenme Payları Genel Tebliği Yayınlanmıştır.

Anılan Tebliğ'in, "Amortisman ve tükenme payına tabi duran varlıklar" başlıklı 3'üncü maddesinin birinci fıkrasında; "Genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerinde muhasebe sistemine dâhil edilen maddi duran varlıklardan; arazi ve arsalar, yapım aşamasındaki sabit varlıklar, varlıkların elde edilmesi için verilen avans ve krediler ile tarihi yapılar, tarihi veya sanat değeri olan demirbaşlar amortismanına tabi olmadığı",

"Tahsisli taşınmazların amortisman işlemleri" başlıklı 7'nci maddesinde; kamu idaresinin mülkiyetinde olup diğer kamu idarelerine tahsis edilmeyen taşınmazların amortisman işlemlerinin maliki kamu idaresinin muhasebe birimi tarafından, diğer kamu idarelerine tahsis edilen taşınmazların amortisman işlemlerinin ise taşınmazı kullanan kamu idaresinin muhasebe birimi tarafından 27/12/2014 tarihli ve 29218 mükerrer sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Muhasebat Genel Müdürlüğü Genel Tebliği (Sıra No: 41) Genel Yönetim Kapsamındaki Kamu İdarelerinin Detaylı Hesap Planları ile ihdas edilen yardımcı hesap kodları kullanılmak suretiyle yapılacağı belirtilmiştir.

Kurumda bir önceki yıl yürütülen denetimlerde, mevzuat hükümleri gereği hizmet binalarına ait arsa değerlerinin binalar hesabına dahil edilmediği tespit edilmiş ve Kurum tarafından arsa değerlerinin bina değerlerine eklenmesi için gerekli düzeltme kayıtları yapılmıştır.

Söz konusu düzeltme kayıtlarının incelenmesinde;

Kurumdaki hizmet binalarının muhasebe kayıtlarında, 2024 yılı öncesinde bina ve arsa değerinin ayrı ayrı takip edilmesi nedeniyle bu tarihten önce sadece 252 Binalar Hesabında yer alan tutarlar için amortisman ayrıldığı,

Arsa değerinin bina değerine eklenerek yapılan düzeltme kayıtlarında, 2024 yılı öncesinde 250 Arazi ve Arsalar Hesabında yer alan değerlere uygulanmış olması gereken amortisman giderlerinin bu düzeltme kayıtlarına (Zonguldak Bölge Müdürlüğü hariç) dahil edilmediği,

Zonguldak Bölge Müdürlüğü tarafından yapılan düzeltme kayıtlarında, ilgili taşınmazın kullanım süresi dikkate alınarak 4 yıllık amortisman tutarı hesaplandığı ancak geçmiş yıllara ait olan söz konusu amortisman tutarlarının 630 Giderler Hesabına borç, 257 Birikmiş Amortismanlar ve Değer Düşüklüğü Karşılığı Hesabına alacak kaydı yapılmak suretiyle cari

yılın faaliyet giderlerine yansıtılması sebebiyle 630 Giderler Hesabının 496.862,55 TL fazla, 500 Net Değer Hesabının ise 496.862,55 TL eksik bilgi sunduğu tespit edilmiştir.

Kamu İdaresi tarafından, merkez ve bölge müdürlükleri tarafından kullanılan hizmet binalarının tahsis tarihleri dikkate alınarak söz konusu amortisman ayırma işlemlerinin tamamlandığı ifade edilmiş ise de bazı bölge müdürlüklerinde düzeltme kayıtlarının yapılmaması, bazılarında ise yapılan düzeltme kayıtlarının hatalı olması sebebiyle yapılan işlemler bulgu konusu hususu karşılar nitelikte değildir.

Sonuç itibarıyla; Kurum'un Merkez ve Bölge Müdürlükleri tarafından kullanılan hizmet binalarının tahsis tarihleri dikkate alınarak söz konusu amortisman giderlerinin geriye dönük olarak hesaplanarak doğru tutarlar üzerinden mali tabloya yansıtılması gerekmektedir.

T.C. SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

06520 Balgat / ANKARA

Tel: 0 312 295 30 00; Faks: 0 312 295 48 00

e-posta: sayistay@sayistay.gov.tr

<https://www.sayistay.gov.tr>